

A „Go free! - képestevés, közösségépítés, hálózatosodás a békéscsabai fiatalokért” CERV-F-2023-0099 azonosítószámú pályázat az Európai Unió illetve az ÖKOTÁRS Alapítvány és partnerei (az Autonómia Alapítvány, a Kárpátok Alapítvány-Magyarország és a Közösségfejlesztők Egyesülete) támogatásával valósult meg.

Projekt megvalósító: Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány, Dr. Baly Hermina Mentálhigiénés Alapítvány

„Az itt kifejtett tartalom nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság vagy a végrehajtó ügynökség (EACEA) álláspontját, kizárólag a szerzők gondolatait és véleményét. A Bizottság és az EACEA semmilyen módon nem felelős ezekért.”

A **Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány** konzorciumban a **Dr. Baly Hermina Mentálhigiénés Alapítvánnyal** a [Közös Értékeink Program](#) első pályázati felhívásán eredményesen szerepelt és a “Fejlődésben” kategóriában benyújtott pályázatunk támogatásban részesült.

A „Go free! – képsétevéés, közösségépítés, hálózatosodás a békéscsabai fiatalokért” című pályázatunkat 2023. augusztus 1. – 2024. december 31. között valósítottuk meg és **19 844,89 Euró összeget** (közel 7,5 millió forintot) fordíthattunk programjainkra.

A Go free! projekt célja volt

- a békéscsabai [Liget Ifjúsági Térben](#), általa láthatóvá váló, építkező települési ifjúsági munka, az ifjúsági párbeszédrendszer szereplőinek támogatása,
- a diákok és fiatalok, a felnőtt partnerek módszertani felkészítése a hatékony érdekképviseletre,
- képessé tétel az önálló cselekvésre,
- motiválás, aktivizálás, társadalmi részvételre ösztönzés,
- a helyi ifjúsági munka európai dimenzióba helyezése.

Tevékenységeinket 4 alprogramba szerveztük. A **Konnekt alprogram** fókuszja a hálózati együttműködés, a **Praxis alprogram** célja a képessé tevés, a közösségben szerzett tudás, tapasztalat alkalmazása, a **KAPacitásfejlesztő alprogram** szervezetünk megerősítését célozza, a **Nyilvánosság alprogram** célja a láthatóság, kommunikáció, multiplikálás.

A Dr. Baly Hermina Mentálhigiénés Alapítvány konzorciumi partnerként a pályázati program 4 elemét önállóan valósította meg:

Konnekt alprogram: KÉPalkotó - érzékenyítő workshopok ifjúsággal foglalkozó felnőtteknek

Praxis alprogram: KÉPesítő - közéleti kortársképzés

Praxis alprogram: KÉPbehozó - közösségfejlesztő foglalkozások középiskolai osztályoknak

KAPacitásfejlesztő alprogram: Szupervízió a projektmegvalósító munkacsoport számára

Mind a négy programelem esetében a mentális egészségfejlesztés elemein alapuló, hosszú távú hatásra törekvő, a közös értékeken alapuló jövő érdekében történő képessé-tevés volt a cél.

A Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány konzorciumvezetőként felelt a projekt megvalósításáért, a hálózati együttműködésért, a közösségi, kapacitásfejlesztő programelemekért és a projekt nyilvánosságáért.

A **Nyilvánosság alprogram** keretében vállaltuk, hogy a projekt végén öt esettanulmányt, szakmai anyagot készítünk, egy-egy tevékenységünkhöz kötődően mutatjuk be annak célját, módszereit, tapasztalatait:

Konnekt alprogram: KÖZELÍTŐ közösségi beszélgetések

Konnekt alprogram: KÉPalkotó - érzékenyítő workshopok ifjúsággal foglalkozó felnőtteknek

Praxis alprogram: KÉPesítő - közéleti kortársképzés

Praxis alprogram: KÉPbehozó - közösségfejlesztő foglalkozások középiskolai osztályoknak

Praxis alprogram: DEMÓ képzés - demokrácia a hétköznapiakban

Az esettanulmányok elkészítésének célja a projekt láthatóságának növelése, hatáselemzés, tapasztalatok, jó gyakorlat megosztása, multiplikálás.

A projektről és a megvalósító szervezetekről további információk érhetők el:

<https://gofreeprojekt.hu/>

<https://www.facebook.com/go.free.palyazat/>

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100064423672922>

<https://www.facebook.com/ligetifiter>

<https://www.facebook.com/taliberalapitvany>

<https://www.facebook.com/bekescsabaiifjusag>

https://www.instagram.com/bekescsabai_dok/

<https://www.tiktok.com/@bcsvdok>

Kapcsolat: <https://gofreeprojekt.hu/kapcsolat/>

Békéscsaba, 2024. november 30.

ESETTANULMÁNY

Praxis alprogram: DEMÓ képzés - demokrácia a hétköznapokban

Megvalósító: Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány

Az esettanulmányt készítette: Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány

Ebben az esettanulmányban elsősorban nem a „DEMÓ képzés - demokrácia a hétköznapokban” tevékenység megvalósítását mutatjuk be, hanem azt a folyamatot szeretnénk megvilágítani, aminek egyik állomásaként benyújtottuk pályázatunkat a Közös Értékeink Program Fejlődésben felhívására, valamint hogymilyen módon illeszkedik a Go free! projekt a békéscsabai gyermek-és ifjúsági párbeszédrendszer folyamatába. A DEMÓ képzésről is ennek a folyamatnak a részeként beszélünk.

A Go free! projekt háttere

Békéscsaba iskolaváros, vonzó célpontja a térség fiataljainak. 12 általános iskolájába közel 4400 diák, 14 középiskolájába 6900 diák jár. A fiatalok a környező és távolabbi településekről is érkeznek bejárósként, kollégistaként kapcsolódva be a békéscsabai diákéletbe. A népességváltozás a vidéki településekhez képest még nem érezteti hatását a beiskolázási adatokban, azonban itt is számolni kell a negatív következményekkel. A város számára létkérdés a fiatalok megtartása, fejlesztési terveiben célzottan koncentrálnak az ifjúsági korosztályra. Bár a negatív folyamatokat nem tudja megállítani, tesz a különösen sérülékeny 12-25 éves korosztályért: hálózatban gondolkodva, cselekedve, tereket, élményeket teremtve, őket bevonva, aktivizálva erősíti személyiségüket és közösségesedésüket, hozzájárul a fiatal korosztályok tagjainak személyes és szociális fejlődéséhez, életkörülményeik és életesélyeik javulásához, valamint elősegíti aktív, felelős polgárrá válásukat.

A rendszerváltás óta az ifjúsági területre fordított kormányzati figyelem, forrás folyamatosan csökken. A 2011. évi önkormányzati törvény a kötelezően ellátandó feladatok között említi az ifjúsági ügyet, azonban elmaradt az önkormányzat által ellátandó feladatok, szolgáltatások körének kidolgozása, a személyi, tárgyi, anyagi feltételrendszer szabályozása. A helyi társadalom döntéshozóinak, szereplőinek felelőssége, milyen az ifjúsági élet keretrendszere a településeken. Ezért is fontos, hogy segítsük a mindenkori gyermek- és ifjúsági korosztályt abban, hogy a törvények által biztosított jogait megismerje, az érdekképviseletre, érdekérvényesítésre felkészüljön. Amíg a gyermeki jogok, az egyéni és kollektív diákjogok érvényesülését a felnőttek feltételekhez kötik, nem ismerik el, azok gyakorlása a felnőttek által

lehetséges csak, addig a felnőtteket is érzékenyíteni kell és felkészíteni a párbeszédben való részvételre. Békéscsaba MJV Önkormányzat Közgyűlése 2021-ben fogadta el a 2021-2025 időszak ifjúsági koncepcióját és cselekvési tervét. A közösségi tervezéssel készült dokumentum az ifjúsági párbeszédrendszer szereplőinek tapasztalataira, javaslataira építve fogalmazta meg a helyi ifjúsági munka elemeit. A gazdasági, világpolitikai változások mellett, melyek alapvetően határozzák meg mindennapjainkat, a helyi szervezeti, személyi változások is állandóan befolyásolják az ifjúsági munkát. 2022 októberében az önkormányzat városi ifjúsági közösségi teret hozott létre, amit alapítványunk működtet. Megtörtént a partnerségépítés, a szakmai tevékenységek, irányok kialakítása.

A Go free! projekt célja a Liget Ifjúsági Térben, általa láthatóvá váló, építkező települési ifjúsági munka, az ifjúsági párbeszédrendszer szereplőinek támogatása, a diákok és fiatalok, a felnőtt partnerek módszertani felkészítése a hatékony érdekképviselőre, képessé tétel az önálló cselekvésre, motiválás, aktivizálás, társadalmi részvételre ösztönzés, a helyi ifjúsági munka európai dimenzióba helyezése. Törekszünk arra, hogy erősítsük a bevont fiatalok és felnőttek belső kontrollját, ami hozzájárul ahhoz, hogy önmagát és másokat tisztelő, jogait ismerő egyének vesznek részt a közösségi életben is, létrehozva a helyi társadalom kis köreit, közösségeit, akciócsoportjait (intézményekben és települési szinten is). A megerősödő, létrejövő ifjúsági korosztályi közösségek, szakmai támogató hálózatok tagjai tudatosan élnek meg az alapvető jogokat, azok jelentését, tartalmát és az életkori sajátosságokat figyelembe véve kialakítják azokat a módszereket, kommunikációs csatornákat, amelyeken keresztül tudatosan közvetítik és képviselik is azokat. Attitűdváltozást érünk el: a „semmi értelme, úgysem sikerül” passzivitását a „vannak jogaim, kiállok magamért, a másokéért” cselekvése váltja fel.

A békéscsabai gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszer, a békéscsabai ifjúsági munka

Ifjúsági munka Békéscsabán, települési ifjúsági munka – sokszor használjuk ezt a kifejezést, de mi is az ifjúsági munka?

„Az ifjúsági munka

- fő küldetése lehetőségeket biztosítani a fiatalok számára ahhoz, hogy maguk alakíthassák jövőjüket. - kifejezés olyan „aktivitások” összefoglaló elnevezése, amelyeket a fiatalokkal és a fiatalok érdekében szociális, kulturális, oktatási vagy politikai környezetben végzünk.

- magában foglalja a sporttevékenységeket és a fiatalok részére működtetett szolgáltatásokat is.
- az „iskolán kívüli tevékenységekhez” kapcsolódik, és vagy nem-formális, vagy informális tanulási folyamatként írjuk le.
- fő feladata a fiatalok társadalmi integrációjának és részvételének támogatása. Magában foglalja a személyes fejlődés és a társadalmi beilleszkedés támogatását is.
- mind a társadalmi jóléti, mind az oktatási rendszerek része.”¹

A 90-es években Magyarországon jelentős forrást biztosítottak települési önkormányzatok számára a települési gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszerek kiépítésére, aminek része volt az ifjúsági referens alkalmazása, települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatok, települési diákönkormányzatok, közösségi terek létrehozása, működtetése is. Békéscsaba Városa élt ezzel a lehetőséggel. És a jelenből visszanezve gondoljuk azt, hogy nem csupán egy bevonandó pályázati forrást láttak az akkori szakemberek, hanem azt is tudták, hogy a város az itt élő, tanuló, dolgozó fiatalok társadalom-tanulásának környezete (Wootsch, 2009) is.

„[...] A település a fiatalok számára az az elsődleges társadalmi és fizikai környezet, amelynek keretei között a szocializáció folyamata zajlik, ahol a „dolgok megtörténnek velük és általuk”. A település, ahol a fiatalok élnek, a társadalom-tanulásuk elsődleges fizikai kerete, tere, épített és természeti-természetes közege. A környezet állapota, adottságai, lehetőségei, szolgáltatásai és azok elérésének feltételei, a környezet által felkínált példák hatással vannak a szocializációs folyamatra. A környezet közösségi viszonyai, a közösségek életében való részvétel lehetőségei erősítik vagy gyengítik a településhez való tartozáshoz elengedhetetlen attitűdjeinket.

A környezet társadalmi ingerek sokasága, amelyre reagálnunk kell. A reagálás a bevonódás, az elutasítás, az elfogadás, az állásfoglalás széles skáláján mozoghat, és a fiataloknak van véleményük a környezetükről, amelyet nagyon sokféle módon és elsősorban az aktivitásaikban (vagy a passzivitásaikkal) ki is fejeznek. A véleményük kifejezése az aktív-bevonódó és a passzív-közömbös skála teljes spektrumában helyezkedhet el.”²

¹ Peter Lauritzen - In: Otthonosan itthon Települési ifjúsági munka – az otthonosság megközelítései, Wootsch Péter, Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat, Budapest, 2009.

² In: Otthonosan itthon Települési ifjúsági munka – az otthonosság megközelítései, Wootsch Péter, Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat, Budapest, 2009.

A Békéscsabai Diákönkormányzat

1995. december 19-én alakult meg a Békéscsabai Diákönkormányzat a Diáktanya Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda épületében.³

Békéscsaba MJV Önkormányzata, a polgármesteri hivatal munkatársai, iskolai dök-segítők, népművelők dolgoztak azon, hogy városunkban az országban az elsők között létrejöjjön ez a diákképviselői szervezet. Akkoriban a Belügyminisztérium éveken át írt ki pályázatokat önkormányzatok számára a gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszer támogatására, aminek része volt a települési gyermek- és ifjúsági önkormányzat vagy diákönkormányzat létrehozása, ifjúsági referens alkalmazása.

És hogy 1995-ben milyen komoly ügy volt a Békéscsabai Diákönkormányzat megalakítása:

- 1.100.000 Ft-ot nyert az önkormányzat „A gyermek- és ifjúsági korosztályok érdekérvényesítési mechanizmusának kialakítása. A helyi gyermek- és ifjúsági közösségek bekapcsolása az önkormányzat munkájába” témakörű pályázaton,
- a formálódó diák érdekképviselői szervezet Szervezeti és Működési Szabályzatának megvitatására december 14-én a Városháza dísztermében került sor, ahol valószínűleg a város valamennyi általános és középiskolájának, kollégiumának a diákönkormányzat segítője és iskolai diákönkormányzati képviselője ott volt.

Az 1996-97-es tanévtől már az Ifiház a városi diákönkormányzat (továbbiakban: dök) központja. És olyan sikeres a dök működése, hogy az Ifiház első emeletén 2017-ben megnyílik a Patent Ifjúsági és Diákiroda, ami nemcsak az Ifiház, hanem a város ifjúsági életének a központja is lesz.

Kezdetben 3 szekcióban működött a dök: általános iskolai, középiskolai és a kollégiumi. Mára már csak középiskolások a tagjai és ha nem is rendszeresen, de az évi 2 Városi Ifjúsági Parlamenten az általános iskolások is résztvevői a dökösök által szervezett ifjúsági fórumnak. A Békéscsabai Diákönkormányzat jövőre lesz 30 éves.

A dök központja jelenleg a Liget Ifjúsági Térben van, mentorszervezete pedig a teret működtető Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány. A 30-40 fős tagság 11 békéscsabai középiskolát (és 5 fenntartót képvisel).

³ Sajnos a Diáktanya 2012-ben bezárt. A békéscsabai ifjúsági közösségi terekről 2020-ban készült egy rövid összefoglaló Békéscsaba MJV 2021-2025 időszakra vonatkozó ifjúsági koncepciója tervezési szakaszának háttéranyagként. Ebben megkíséreltük a város rendszerváltás utáni közösségi tér történetét leírni.
<https://taliberalapitvany.hu/wp-content/uploads/2022/11/ifjusagi-kozossegi-terek-bekescsaban-tapasztalatok-es-javaslatok-20201113-1.pdf>

Az iskolai diákönkormányzatok

Az iskolai diákönkormányzatok (dök) fontos szerepet játszanak a települési ifjúsági munkában és a közéleti aktivizálásban, hiszen a diákok nemcsak az iskolai közösség aktív tagjaiként vesznek, vehetnek részt a diákéletben, hanem a település közösségi és társadalmi életében is megjelenhetnek. A dökkel kapcsolatos tevékenységek bekapcsolják a diákokat a helyi (iskolai és települési) közéletbe, és segítik a fiatalokat abban, hogy felkészüljenek a felnőttkori polgári szerepvállalásra. Békéscsabán a települési ifjúsági munka tervezésekor az iskolai diákönkormányzatokra úgy tekintünk, mint a város meghatározó ifjúsági közösségeire, amiket a fiatalok iskolán kívüli közösségeihez hasonlóan mozgósítunk, támogatunk, szem előtt tartva, hogy a köznevelési törvény, a szakképzési törvény, a fenntartó, az iskolai szabályzatok erősen megkötik, befolyásolják működésüket.

Az alábbiakban azt vesszük sorra, hogy az iskolai diákönkormányzatok miként kapcsolódhatnak be a települési ifjúsági munkába és hogyan lesznek részei a közéleti aktivitásnak. Lényegében a Demó képzés tevékenység erre épülve került be a pályázatba.

1. A diákönkormányzatok szerepe a helyi közéletben

A diákönkormányzatok ideális esetben segítenek abban, hogy a fiatalok már iskolás korban részt vegyenek a közéleti döntéshozatalban, véleményt alkossanak és aktívan képviseljék társaik érdekeit. A települési ifjúsági munkában való részvétel lehetőséget biztosít arra, hogy a diákok a települési önkormányzatokkal, helyi intézményekkel, ifjúsági szervezetekkel és egyéb közösségekkel együttműködve formálják a közösségi életet.

Békéscsaba MJV Önkormányzata 1991 óta különít el ifjúságpolitikai célú pénzeszközöket a költségvetésben, 1992-től támogatja a legnagyobb ifjúsági rendezvényt, a Csabai Garabonciás Napokat. Első alkalommal 1997-ben kerültek ifjúsági célú pályázatok kiírásra. Az iskolai diákönkormányzatok támogatása mindig is az egyik pályázati cél volt és ez megmaradt az oktatási rendszer átalakítás után is, ezzel is erősítve a fent vázolt gondolkodást: az iskolai dökök végeredményben a helyi gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszer részei, a települési ifjúsági munka közösségei, a város pedig ezen szervezetek, az itt tanuló diákok társadalom-tanulásának környezete is. Békéscsaba hatályos ifjúsági koncepciója így fogalmaz: *„Annak ellenére, hogy Békéscsaba intézményfenntartói státusza az oktatás, képzés területén történt változások miatt jelentősen átalakult, fontos önkormányzati feladat maradt az iskolai és kollégiumi diákönkormányzatok szerepének támogatása. Jelentős részüik feladata mára leginkább a programszervezésben merül ki, érdekképviseleti, információ-, érdekközvetítő szerepük egyre*

csökken. Azonban a fiatalokkal folytatott érdemi párbeszéd csupán egy eredménytelen szándék abban az esetben, ha nincs partner, nincs a párbeszédnek megszólítható szereplője. Mint a terület egészére is jellemző, megfelelő és elkötelezett vezetői és felnőtt segítői támogatás mellett a diákönkormányzatok ismét hatékony színterei lehetnek a párbeszédrendszernek.”

2. A dőkök és az ifjúsági szervezetek közötti együttműködés

Az iskolai diákönkormányzatok gyakran találkoznak és dolgoznak együtt helyi ifjúsági szervezetekkel és fiatalokat támogató, képviselő szervezetekkel, felnőtt szakemberekkel. Békéscsabán ezek az alkalmak általában olyan fórumok, amiket az önkormányzat, a Békéscsabai Diákönkormányzat, 2022 óta pedig a Liget Ifjúsági Tér is szervez. Maga a Békéscsabai Diákönkormányzat is egy ilyen ifjúsági szervezet, aminek munkájában az elmúlt években felerősödött az iskolai diákönkormányzatok támogatása, aktivizálása, bevonása. Ennek része az is, hogy egy-egy tanévben több alkalommal találkoznak és aktuális témákat járnak körül, meglátogatják egymás iskoláit, meghívják egymást programjaikra.

Az ilyen együttműködések révén a fiatalok jobban megismerhetik a várost, egymás iskoláját, ráláthatnak a település fiatalokat érintő eredményeire, problémáira és aktívan részt vehetnek azok megoldásában. A Békéscsabai Diákönkormányzat tagjaként pedig bekapcsolódhatnak olyan képviseleti hálózatok, pl. a Békéscsabai Ifjúsági Kerekasztal, a Békéscsabai Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájába, ahol felnőttekkel együtt dolgozva képviselik diáktársaikat, a városi fiatalokat. Békéscsabán 2015 óta szervezi meg az önkormányzat a Városi Ifjúsági Évindítót szeptemberben, ahova rendszeresen meghívást kapnak az általános iskolai, kollégiumi, középiskolai dőkök is. Ezeken az évindítókon állandó téma a város ifjúsági élete, helyzetjelentés, az adott év eredményeinek, történéseinek bemutatása valamilyen aktuális kérdésre is kitérve, és mindig hagyunk időt a kötetlen beszélgetésre, csoportmunkára is. A Táliber Alapítvány által 2018 óta szervezett Térfigyelő ifjúsági konferenciák résztvevői között is ott vannak az iskolai dőkök képviselői, segítői. Így volt ez a Go free! 2023-as projekt indító és 2024-es projekt záró konferenciáján is.

3. Képzés és fejlesztés

Az iskolai diákönkormányzatok tagjai gyakran vesznek részt helyi vagy városon kívüli képzéseken, konferenciákon, programokon, amelyek a vezetői készségeik, kommunikációs képességeik, projektmenedzsment tudásuk fejlesztését szolgálják. A dőkök így nemcsak iskolai szinten formálják a jövő vezetőit, cselekvő állampolgárait, hanem hozzájárulnak a települési ifjúsági munkához is, mivel a fiatalok ezeket a képességeiket később a közéleti szerepvállalásban is hasznosíthatják.

A Közös Értékeink Programban nyertes pályázatunk Praxis alprogramjába (melynek fókuszja a képessé tevés, a közösségben szerzett tudás, tapasztalat alkalmazása) illesztett DEMÓ képzés lényegében az iskolai diákönkormányzatok, felnőtt segítők, ifjúsági szervezetek támogatását tűzte ki célul.

A pályázatban tervezett képzés során min. 5 órában terveztünk találkozót egy-egy turnus tagjaival, hogy az intenzív alkalomba sűrítve, csoportmunkával dolgozzuk fel a témát, járjuk körbe, hogy az egyetemes emberi jogok, az Európai Unió polgáraként megillető jogok hogyan jelennek meg az iskolában, a hétköznapi életben, a települési ifjúsági munkában.

Célunk volt az iskolai, kollégiumi dök munka, diák és ifjúsági érdekképviselő megerősítése, elhelyezése a települési ifjúsági munkában és az európai dimenzióban; a diákok, fiatalok bátorítása arra, hogy merjenek kérdezni, kezdeményezni, javaslatokat megfogalmazni, támogatókat keresni az ügyek végig viteléhez; a felnőttek érzékenyítése

Célcsoportként az általános iskolai, középiskolai és kollégiumi diákönkormányzatok tagjait, a diákönkormányzat segítő pedagógusokat és az ifjúsági szervezeteket határoztuk meg.

Témaként az önismeret, kommunikációs technikák, jogok, érdekképviselői lehetőségek, módszerek, párbeszéd az iskolában, kollégiumban, a városban területeket terveztük.

Közreműködőként a békéscsabai dök-segítőket, intézményfenntartók munkatársait, a Békéscsabai Dök tagjait, kortárssegítőket, iskolai szociális segítőket terveztük bevonni. Tapasztalatunk, hogy hosszú távú képzési, fejlesztési programban csak úgy érdemes gondolkodni, az iskolai dökök és dökösök több irányú leterhelése miatt inkább olyan programokat kell kínálni, amiken nem elvárás ugyanannak a személynek a többszöri jelenléte, önmagukban is megállják a helyüket, használható információt, tudást adnak. És inkább azt kell megtanítanunk, hogy a résztvevők hogyan tudják tovább adni a saját iskolájukban mindazt, amit megtanultak és ösztönözni kell is őket a továbbadásra, felhasználásra.

4. Demokratikus értékek népszerűsítése

Az iskolai diákönkormányzatok tevékenysége hozzájárul a demokratikus értékek, mint a tolerancia, egyenlőség és a közösségi felelősségvállalás megéléséhez, saját élményű tapasztalatszerzéshez. A diákok számára fontos, hogy már fiatal korban megtapasztalják, hogyan működik a demokratikus döntéshozatal, és hogyan kell felelősséget vállalniuk tetteikért. A dök ezen keresztül segíti a közéleti aktivitás iránti elkötelezettséget, elősegíti a helyi közösség összetartó erejét.

Arra kevés befolyásunk van városi szinten, hogy az iskolai dökök a saját intézményükben hogyan működnek, bár a fentebb említett képzések, fórumok, együttműködések és az önkormányzat által működtetett ifjúsági alap pályázati kiírásai az iskolai, kollégiumi dökök

számára (amennyiben azt a pályázatot a dőkök írják meg, találják ki és valósítják is meg), mind hatással vannak rájuk.

5. Közösségi projektek és kezdeményezések

A diákönkormányzatok számos olyan közösségi projektet indíthatnak el, amelyek a település ifjúsági közösségét célozzák meg. Ezek lehetnek kulturális rendezvények, szórakoztató programok, önkéntes munkák, jótékonyági események vagy társadalmi problémákra felhívó kampányok. A dőkök ily módon hozzájárulnak a település ifjúsági életének formálásához és a közösségi aktivitások gazdagításához. Talán ide sorolhatjuk az iskolai diáknapokat is, amiknek általában egyik szervezője az iskolai dök (iskolánként eltérések vannak a diáknapok időpontja, programjai, szervezői tekintetében). Az iskolai diáknapok általában a Csabai Garabonciás Napok diákpolgármester jelölje kiválasztásának terepe is, itt csúcsosodik a helyi jelöltek, kampánystábok vetélkedése. Az iskolai dőkök együttműködésének köszönhetően egyre több iskolába kapnak meghívást a dőkök képviselői, elintézik, hogy igazolást kapjanak a résztvevők az adott iskolától, így is motiválva a részvételre a másik iskola diákjait. A Go free projekt másfél éve alatti találkozások, közös munka mind-mind erősítette az együttműködési hajlandóságot, kedvet.

6. Politikai és közéleti aktivitásra való felkészítés

A dököknek nemcsak iskolai feladatuk van, hanem szerepet vállalnak abban is, hogy a fiatalokat felkészítsék a politikai és közéleti szerepvállalásra, bár ez célként, elvárásaként nem jelenik. A fiatalok számára megmutathatják a politikai döntéshozatal működését, lehetőséget adva számukra arra, hogy belső iskolai választásokat, illetve helyi ifjúsági választásokat szervezzenek, amelyek elősegítik a politikai gondolkodás és aktivitás fejlődését. Az előbb említett Csabai Garabonciás Napok lényegében a közéleti aktivitásra készíteti és készíti fel a középiskolás diákokat, igaz itt nem a dőkök versenyeznek egymással, de a dök szervezetként, a dökösök egy-egy jelölt mögött ott vannak, akár kampánystáb tagként, akár iskolai támogatóként.

7. A jövő közösségi vezetőinek képzése

A diákönkormányzatok a jövő közösségi vezetőinek iskolai szintű felkészítését is végzik, még ha sok helyen ez nem is tudatos. Még a kevésbé aktív dőkök is lehetőséget adnak arra, hogy a diákok alkalmazzák, fejlesszék a problémamegoldó, döntéshozói és kommunikációs készségeket, amelyek később majd állampolgárként, közösségek tagjaiként a települési és országos közéletben is nélkülözhetetlenek. A dőkök szerepe tehát nemcsak a diákok iskolai közösségének irányításában mutatkozik meg, hanem abban is, hogy a fiatalokat felkészítse az aktív társadalmi szerepvállalásra.

Összességében az iskolai diákönkormányzatok nemcsak az iskolai életet gazdagítják, hanem kulcsszerepet játszanak a települési ifjúsági munkában és a közéleti aktivizálásban is. A diákok aktív részvétele a közösségi és politikai életben segít formálni a jövő társadalmát, hozzájárul a fiatalok felelősségteljes, aktív polgári szerepvállalásához.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája és az iskolai diákönkormányzatok jogai

Az Európai Unió Alapjogi Chartája és az iskolai diákönkormányzatok jogai, szerepe között számos párhuzamot és összefonódást találhatunk. Az Alapjogi Charta az EU-ban élő emberek jogait és szabadságát védi, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és az egyenlőség értékeit hangsúlyozza. Az iskolai diákönkormányzatok pedig az iskolai közösség demokratikus működését segítik elő, a diákok jogait védik. Nézzük meg az alapvető hasonlóságokat és kapcsolódásokat a két rendszer között:

1. A részvételi jogok és a demokrácia:

- **Európai Unió Alapjogi Chartája:** A Charta egyik alapelve az **egyenlőség** és a **demokratikus részvétel** jogának tiszteletben tartása. Minden állampolgárnak jogában áll részt venni a közéletben és kifejezni véleményét.
- **Diákönkormányzatok:** A diákok számára az iskolai diákönkormányzatok biztosítják a **részvételi jogokat** az iskolai döntéshozatalban. A diákoknak joguk van véleményt nyilvánítani, és befolyásolni az iskolai politikákat, például az iskola szabályait vagy rendezvényeit.

2. Szólásszabadság:

- **Európai Unió Alapjogi Chartája:** Az Alapjogi Charta az **önálló véleményformálás** jogát védi, amely biztosítja az emberek számára, hogy szabadon kifejezhessék véleményüket.
- **Diákönkormányzatok:** Az iskolákban a diákönkormányzatok támogatják a diákok **szólásszabadságát**. A diákoknak joguk van kifejezni véleményüket az iskolai problémákról és a diákönkormányzatok fórumokat biztosítanak a beszélgetéshez és véleményezéshez.

3. Esélyegyenlőség és megkülönböztetés tilalma:

- **Európai Unió Alapjogi Chartája:** Az **esélyegyenlőség** és a **megkülönböztetés tilalma** kulcsfontosságú értékek az Alapjogi Chartában. Mindenkinek jogában áll egyenlő

bánásmódban részesülni függetlenül nemétől, vallásától, származásától vagy egyéb jellemzőitől.

- **Diákönkormányzatok:** Az iskolákban a diákönkormányzatoknak szerepük van az **egyenlőség előmozdításában**, beleértve a diákok közötti társadalmi és kulturális különbségek tiszteletben tartását. Az iskolai közösségekben a diákönkormányzatoknak figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy senkit ne érjen hátrányos megkülönböztetés.

4. Az oktatáshoz való jog:

- **Európai Unió Alapjogi Chartája:** A Charta 14. cikkelye biztosítja mindenki számára az **oktatáshoz való jogot**, ami az emberek fejlődéséhez és a társadalmi részvételhez alapvető.
- **Diákönkormányzatok:** Az iskolai diákönkormányzatok fontos szerepet játszanak abban, hogy a diákok érdekeit képviseljék az oktatási környezetben és elősegítsék az oktatás minőségének javítását. A diákönkormányzatok feladata, hogy az iskolai környezetet támogassák és a diákok oktatásának minőségét javítsák.

5. A jogvédelmi mechanizmusok:

- **Európai Unió Alapjogi Chartája:** Az Alapjogi Charta biztosítja, hogy az emberek számára jogorvoslati lehetőségeket biztosítson a jogaik védelme érdekében. Ha valakinek jogait megsértik, akkor joga van jogorvoslatot kérni.
- **Diákönkormányzatok:** Az iskolai diákönkormányzatok **jogvédelmi szerepet** is betölthetnek, mivel a diákok a diákönkormányzaton keresztül jelezhetik, ha jogsértés vagy méltánytalan bánásmód történik. A diákönkormányzatok szerepe az is, hogy biztosítsák a diákok jogainak védelmét az iskolai életben.

A demokrácia, a szólásszabadság, az egyenlőség, az oktatáshoz való jog és a jogvédelem az alapvető közös értékek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az iskolai diákönkormányzatok működésében. Az iskolai diákönkormányzatok gyakorlati szinten segítenek a diákoknak abban, hogy megéljék ezeket a jogokat és értékeket, miközben erősítik a demokratikus értékek tiszteletben tartását az iskolai közösségben. Az iskolák tehát egy fontos mikrotársadalmat alkotnak, ahol a diákok gyakorlati tapasztalatokat szerezhetnek a demokratikus működésről és az emberi jogok védelméről.

A Go free! projekt a diákok, diákok bevonásával, aktivizálásával, részvételre ösztönzésével ezen jogok megéléséhez, megértéséhez és alkalmazásához kívánt segítséget nyújtani.